

SLOVENEK

Veija po pošti:

Za celo leto naprej . K 26.—
za pol leta » 13.—
za četrt » 6-50
za en mesec » 2-20
za Nemčijo celoletno » 29.—
za ostalo inozemstvo » 35.—

V upravnistvu:

Za celo leto naprej . K 22-40
za pol leta » 11-20
za četrt » 5-80
za en mesec » 1-90
Za pošiljanje na dom 20 v. na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

Inserati:

Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat » 13 »
za trikrat » 10 »
za več ko trikrat . . . » 9 »

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izveniški nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravnistvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6. — Sprejema naročila, inserate in reklamacije. — Upravnistiškega telefona št. 188. —

Današnja številka obsega 6 strani.

Škandal!

Bo vendarle prav, da se jasnejše pomenimo o ti reči, ki jo je naredil voditelj tobačne tvornice v Ljubljani. Gre sicer samo za volitve v tamošnje bolniško blagajno, toda njihov pomen nikakor ni omejen zgolj na ozidje imenovane tovarne. Torej, kako je bilo? V bolniško blagajno je imelo voliti delavstvo šest članov; šest članov ima pravico imenovati ravnateljstvo. Pri volitvah so dobili socialno-demokratski kandidatje po 400 glasov, krog 100 glasov manj, nego pri zadnjih volitvah. Kandidatje krščansko-socialne organizacije so pa dobili dobro po 1700 glasov, domala po 100 več, nego zadnjič. Potemtakem je jasno za vsakega, menda tudi za ravnateljstvo, da ima krščansko-socialno delavstvo nad štiri petine v tovarni; socialni demokrati pa niti ene petine ne, ki se vrh tega še krči od leta do leta. Ravnateljstvo je nato imenovalo od svoje strani 6, reci in piši šest socialno-demokratskih zastopnikov v bolniški odbor, torej toliko, kolikor jih je izvolilo nad štiri petine. To je suho dejstvo.

Zdaj pa pomen! Socialni demokrati povdarjajo pri nas s posebno odločnostjo, da so samo oni zastopniki delavstva. Na Nemškem, v Švici, v Belgiji, še bolj pa na Angleškem in v Ameriki nimajo več te misli, marveč radi ali neradi priznavajo, da so poleg njih še druge močne delavske organizacije. Pri nas, kakor smo rekli, še niso tako daleč. Zato zahtevajo z vso silo, da se delavci tam, kjer so oni v večini, njim udajo in pristopijo k njihovi organizaciji. Ta reč ni tako nedolžna. Delavci ali delavci, ki se ne ukloni, ni obstanka; najprej ima neznosne razmere v delavnici: pritisk, zasramovanje, nagajanje na vseh straneh. Če to ne izda, potem pritisne organizacija na podjetnika in zahteva, da se dotičnik spodi od dela. Imeli smo že tudi v naši domovini štrajke, ki so nastali vsled tega, ker ni hotel podjetnik ustreči socialno-demokratski zahtevi. Ali so take razmere zdrave, ali ne, prepuščamo sodbi svojih bravcev.

Pribijmo pa še nekaj! V vseh odborih, kjer imajo socialni demokrati večino, zahtevajo, da se njihova večina priznava. Na Dunaju imamo n. pr. takozvani delavski svet, ki dobi v pretres vsa zakonita določila, ki se tičejo delavstva, preden se predlože državnemu

zboru. Znano nam je, kako so se zastopniki krščansko-socialnega delavstva trudili, da bi bili pri ministrstvu dosegli imenovanje več svojih članov v ta svet, toda socialni demokrati so vse te nakane preprečili in žugali na vso moč, če se ne zgodi po njihovi volji. Znano nam je tudi, kako se godi v tobačnih tvornicah, kjer so krščansko-socialni delavci v manjšini. Pač tam imenuje ravnateljstvo par članov iz manjšine, nikjer in nikoli se pa proti krščansko-socialnim manjšinam še ni obnašalo nobeno ravnateljstvo tako, kakor se je zgodilo v Ljubljani. In ko bi se vzdignila vsa socialno-demokratska organizacija v celi državi in v gromovitih besedah po shodih in listih ožigosala tako postopanje.

To nam daje povod, da se na tem mestu javno pečemo s to zadevo. Naj izve vsa naša javnost, naj izve to ravnateljstvo ljubljanske tovarne, generalna direkcija na Dunaju in finančno ministrstvo, da tega tudi mi ne prenesemo. Ne pride nam niti na misel, da bi hoteli učiti socialne demokrate, kako naj agitirajo, ali česa naj se ogibljejo pri agitaciji za svojo stranko. To je njihova posebna zadeva, ki se ne mešamo vanjo. Naš protest slove kratko in jasno: Neodpustna krivica, javen škandal prve vrste je postopanje državne uprave, ki iz strahu pred socialno demokracijo, ali iz drugih, še manj vrednih razlogov v protislovju z načeli pravičnosti in enakopravnosti naravnost podpira socialno-demokratski terorizem in s tem naravnost in z vso silo državne oblasti pomaga socialnim demokratom pri njihovi strankarski agitaciji.

To ne velja samo za tobačno tovarno, nego tudi za državne železnice in za vsa druga državna podjetja. Mi ne zahtevamo od državne uprave, naj delavce v pridne krščanske socialce in hudobne socialne demokrate, marveč pravico, in le pravico zahtevamo na vse strani. Ko bi državna uprava tu ne teptala naravnost enakopravnosti, bi imeli kmalu druge razmere. Med delavstvom jih je ogromno število, ki komaj čakajo, kdaj bi imeli toliko prostosti, da bi mogli pokazati svoje prepričanje. Zdaj jim to ni mogoče, ker bi s tem utegnili izgubiti delo in zaslužek.

Če je državna uprava v tako žalostnih razmerah, da se socialnih demokratov boji in da drži z njimi, naj ji bo povedano, da krščansko-socialno delavstvo tega ne more dalje trpeti. Ne more in ne bo!

Državni železniški svet na Dunaju.

Dunaj, 22. februarja 1910.

Danes je zboroval tisti odsek železniškega sveta, ki je bil izbran za presojo načrta železniškega ministrstva za preosnovo (reorganizacijo) uprave državnih železnic. Preosnova uprave je res nujno potrebna. Te le številke to nujno potrebo dokažejo:

Upravni stroški znašajo v Avstriji za vsak kilometer železniške dolžine 336, v Prusiji pa le 70 kron. V Avstriji oskrbuje vsak kilometer železnic 6, v Prusiji pa le 4 osebe.

V Prusiji se vključ malone stootnotnemu pomnoženju držav. železnic število uradnikov v zadnjem desetletju ni le pomnožilo, ampak za skoro celo tretjino znižalo. Kako nepotrebno se množi število uradnikov na državnih železniških progah, dokazuje najbolj drastično dejstvo, ker se je, kakor se trdi, pri podržavljenju »Severne železnice« v neki osrednji upravi pomnožilo število uradnikov od 7 na 50.

Vsi govorniki so priznavali, da je predlog za reorganizacijo potreben in utemeljen, toda načrt, ki ga predlaga železniški minister, ni pravi, ker se hoče po njem skrócić delokrog ravnateljstvom državnih železnic, ustvariti novo oblast, ki bi dejansko centralizirala moč železniške uprave in omejila območje posameznih državnih železniških ravnateljstev.

Celo govorniki nemških strank, ki žele centralizacijo, so naznanjali bistvene pomisleke proti vladnemu načrtu. Ni čuda, da je češki poslanec Mastalka v svojem govoru se izrazil za nujno potrebo da se o tako važnem načrtu, ki je bil odsekovi članom, namenoma ali ne, še-le pred tremi dnevi vposlan v proučavanje, dasi potrebuje več dni resnega proučavanja — ne more tako sklepati, marveč morajo imeti odsekovi člani priliko in čas za temeljito proučavanje. Zato predlaga, naj se glavna razprava za 14 dni odloži. Gospodskobornični član ekscelencja Exner je predlagal izvolitev pododseka. Njegovemu predlogu so se protivili ne le Čehi, ampak tudi Poljaki. Odgovornemu predlogu poslanca Mastalke, ki je moral priti takoj na glasovanje, je večina pritrdila. Za predlog so poleg Slovanov glasovali tudi krščanski socialci. Vlada in odsekovi nemški člani so začudeno gledali izid glasovanja. Upati je, da se ne posreči naklep uprave

državnih železnic, še hujše centralizirati upravo. O tem velevažnem narodno gospodarskem vprašanju si pridržujem podrobno poročilo za prihodnje zborovanje. Danes navajam le še, da bo treba ob tej priliki zahtevati, da se za južne pokrajine kot sedež ravnateljstva državnih železnic določi Ljubljana, ker bo osobito z izvedbo železnice Novo mesto - Karlovec - Dalmacija in pozneje transverzalne iz Brežic-Novo mesto-Hrpelje naravno središče vse-kako Ljubljana in ker ima biti v delokrogu posameznih krajevnih ravnateljstev tudi vodstvo novih železniških zgradb, je povsem utemeljen sedež ravnateljstva v Ljubljani za južne državne železniške proge. Na vprašanje posl. dr. Zahradnika, ali res namerava ministrstvo tudi brez votuma železniškega sveta uveljaviti to reorganizacijo, je zastopnik ministrstva odgovoril, da hoče vlada sporazumno z železniškim svetom postopati. Načelnik je nato sejo odgodil. Povše.

Slovinci na Dunaju.

»Straža« je imela 13. t. m. svojo vsakoletno februarско zabavo, uspela nad vse pričakovanje krasno. Sodelovali sta »Danica« in »Hrvatska«. Društveni tamburaši, z njimi tovariši iz »Hrvatske«, pod vodstvom t. Prsteca, so spretno svirali, posebno pa je ugajal vloga iz opere »Puščavnikov zvonec«, igral je izborni tamburaški kvartet »Hrvatske«. Pevke in pevci so se pod večim vodstvom tov. Grudna pošteno potrudili. Nato je zapela gdna. Štef. Skrbnišek Hauptmanovega »Ribiča« in Kalliwodovo »V daljavi«. Spremljala sta jo tov. Majcen (klavir) in tov. Kržan (violina). Občinstvu je nudila gdč. pevka izreden vžitek: to ni bilo solpetje po notah, ne, želela in živela je s pevanjem in vendar je bilo to globoko čustvovanje priprosto in naravno, kot je lastno umetniku. Gospodični, ki se je prijazno odzvala vabilu društva, iskrena hvala! Predsednik tov. Raspergar pozdravlja navzoče in v jedrnatih besedah pozivlja k skupnemu delu v tujini.

Zatem začno predstavljati »Revčka Andrejčka«. Leto za letom prireja »Straža« domače igre in ljudske predstave; ta je bila najboljša, tako so sodili tisti, ki so videli prejšnje. Že igra sama na sebi, lepo prirejena za naše razmere, združuje vse vrline ljudskega igrokaza. Dalje je pa režiser tov. Pokoren tako spretno razdelil vloge, da je

kdor me vzame! Zvečer bom napisal in Jaka bo nesel v uredništvo. Sestavil bom takole: »Mal, zdrav deček želi, da ga kdo vzame za svojega.«

16. Zapoden iz šole.

To je bila reč zadnji večer, ko sem prišel domov! Izprevodniku so naročili, da naj prav dobro pazi na me in zadnje profesorjeve besede, ki sem jih slišal, so bile naslednje: »Pazite na dečka, izprevodnik! Zelo nevaren je, če tudi nedolžno izgleda. Jaz sem ga moral spoditi iz svojega zavoda.«

Ko mi je prišel preščitnit listek, se mi je smejal.

»Kaj pa si naredil dečko, da so te zapodili. Saj si kot jagnje. Kdo bi si mislil, da si tak porednež!« Pri zadnjih besedah me je pobožal.

»Oh, celo vrsto nagajivih slučajev sem zakrivil,« sem odgovoril. »Profesorju sem napravil velike stroške, ker je moral kupovati nove barokve, toda vedno se je vse pripetilo le slučajno — nikdar nisem nalašč nagajal, nikdar! — Samo smolo imam. Zelo sem nesrečen,« sem zdihnil. »Zadnje pa, kar se mi je pripetilo je sodu — ali prav za prav Pitkinovi gospej — izbilo dno.«

»Dobro,« je rekel, »precej pridem nazaj in potem mi poveš, kako se ti je to pripetilo.«

LISTEK.

Iz dnevnika malega poredneža.

Ameriška humoreska.

(Dalle.)

Zavodi namenjeni vzgoji so najslabši. Surovega masla in šunke ne dobiš, kaše je pa preveč. Če napraviš najmanjšo stvar, moraš iti klečat v kot. Ako bi bil velik in imel tudi vzgojevalni zavod, ne bi bil tako siten kot Pitkinova gospa. To je vse, kar o šoli vem.

Ljudem se je gotovo zelo dopadel moj odstavek, kajti vsi so se prav od srca smejali; profesor in gospa sta se tudi smejala toda nekoliko kislo in prisiljeno. Ko so ljudje odšli in sem si jaz ravno z jermenj privezaval svoje drsalke, da se še na prostem nekoliko pozabavam, je prišla gospa k meni in rekla sladko:

»Nikar se ne trudi z drsalkami Jurček; danes popoldne boš ostal v šolski sobi in se učil seštevati. Zakaj si pa pre naredil ono, kar sem ti napisala, navihanec? Ti moraš biti že od rojstva pokvarjen. Če bi mi tvoj papa plačal ljudi dvakrat toliko kot dobim za druge dečke, vendar je v primeri s tru-

dom, ki ga imam s teboj, še veliko premalo.«

Peljala me je do šolske sobe, me potisnila skozi vrata ter jih potem zaklenila. Cel teden sem se že veselil na petek. Slišal sem, kako veselo so drugi dečki vriskali. Mučilo me je tako silno domotožje, da bi bil najrajši umrl. Pri vsaki številki, ki sem jo zapisal, so mi kapljale nove solze na desko, tako da mi niti gobe ni bilo treba namočiti. V prste me je zeblo, da so bili že kar trdi; pogledal sem torej v peč in se prepričal, da je ogenj ugasnil, le nekaj živega oglja je še žarelo skozi pepel. Raztrgal sem zvezek, zlomil ravnilo ter si zakuril; gorelo je jako rado. Zmetal sem še celo množico računskih zvezkov na ogenj, dokler se nisem popolnoma pogrel. Ko sem pa hotel pritrditi staro cev, ki pelje iz peči v dimnik, je zropotalo vse skupaj po tleh. Nič več je nisem mogel postaviti nazaj. Grozno se je kadilo. Vpil sem in kričal, ker so me od dima pekle oči potem pa mi je začela pohajati sapa in mislil sem, da se moram zadušiti. Tolkel sem po vratih in klical gospo, da bi mi odprla, a s ključem v žepu je odšla v mesto. Gospica Hafen mi je rekla, da naj odprem okna in toliko časa počakam, da na kak način odpre; okna so pa bila popolnoma zamrznjena in niti enega ni-

sem mogel odpreti. Gospica Hafen pred vrati je kar obupavala, slednjič pa zavpila: »Jurček, razbij eno okno predno se zadušiš!«

Ko sem to slišal, mi je kar odleglo. Čez pet minut že ni bilo več nobene cele šipe v vseh petih oknih. Prišel je ključar in vrata odprl. Profesor je jeze obledel, ko je zapazil razdejanje.

»Zakaj si vse šipe razbil, butec?« je zarohnel nad mano. »Cel teden bom potreboval, da napravim v tej sobi zopet red. Račun bom pa že poslal očetu.«

»Slišiš,« je pristavila njegova gospa, »ali bi ne bilo najboljšje, da bi poslal še Jurčka z računi vred domov? Na beraško palico naju spravi, če ga imava še nekaj časa. Hujši je, kot sedem egiptovskih nadlog. Zakaj mu nisem dovolila, da bi se bil šel drsat, morda bi se bil udril in srečno utonil.«

Že vidim, da me nihče ne mara. Domači so me poslali sem, ker sem jim doma na poti in odveč, sedaj pa želi gospa Pitkinova, da bi bil mrtev. Spomnil sem se, kaj mi je storiti. Nekdo sem bral v časopisu: »Iščem zdravega dečka, da ga posinovim.« Hočem se dati posinoviti in zdrav sem tudi, o tem se pa še nikomur sanjalo ne bo, kako sem navihan. Vsa me bo imel za pridnega dečka. To se bo namazal,

bil vsak igralec na svojem mestu, nekateri so se celo povzpeli do izredne popolnosti. Med temi moramo predvsem omeniti Andrejčka, mnogi prizori s Franico nam ne izginejo iz spomina. Pesem o svetu, ki je blaznica, je moral ponavljati, burno odobravanje so zlasti izzvale kitice, ki jih je sam zložil, občinstvo ga ni hotelo pustiti z odra. Teško vlogo Jeklena je tovariš iz Bohinja popolnoma zadel, naravni so bili duševni boji, ko Franico obdoločuje in jo podi od hiše in pretresel nas je prizor, ko se zave grozne krivde. V večjih rokah je bila Pavlova vloga, zamislil se je globoko vanjo, zato igral neprisljano, z resničnim čuvstvom, kot ga da le prirojen igralski dar. Grešnik je izvrstno pogodil domskega intriganta. Iz najbolj pogojenih iger je bila Anžetova. Jecljanje in mimika, vsaka kretnja kaže ne le posebno nadarjenega, temveč tudi izurjenega igralca, ki ga bo pogrešal oder »Straže«, kadar odide. Presenetil nas je Zvitorog, igral je vzorno. Pozabili ne smemo Matija in Janeza, ki sta izvrstno igrala, zlasti Janez je pogodil svojo malo vlogo tako originalno in dovršeno, da bi ga le želeli videti v večji. Boljšega birača bi tudi ne dobili, kot je bil Nosan. Tudi ostale moške vloge so bile na primerni višini, tako Domen, lovec, Planinec. Od ženskih vlog je najtežje igrala najboljša Franica. Igralke prejšnjega leta v Franciji več ne poznamo; lani boječe, negotovo, letos sigurno, kot bi ji bil oder drugi dom. Jokala in molila je na odru, ljubila in prosila, kot bi se odigravala drama njenega lastnega življenja. Razmeroma dobro je igrala tudi Anica, v nekaterih prizorih, n. pr. z Zvitorogom se je vspela precej visoko. Druge ženske vloge so neznatne, bile so v dobrih rokah, tako Jerica, Špela, Ivanka, posebno pa Neža. — »Straža« na novi poti izredno napreduje. Take igre naj se nudijo ljudstvu, ki plemenitijo poslušalce, ne pa igre à la »Rokovnjaci«, s pretepanjem in kletvami. Dvorana je bila polna, čudili smo se pa, da je letos izostalo mnogo sicer stalnih posetov. »Straži« pa: krepko dalje!
K.

Kolonske razmere na Goriškem.

Gorica, 23. februarja. Obširno je poročal »Slovenec« o kolonski enketi, ki se je vršila v Gorici. Znano je, kako so pri tej priliki razni veleposestniki nastopili proti rešitvi kolonskega vprašanja. Posebno razburjenje je vzbudila med koloni in drugimi kmeti izjava zastopnika slovenskih liberalnih veleposestnikov Franca Kocjančiča češ, da se slabo godi le lenim in neumnim kolonom. Ne da bi se spuščali v polemično razpravo s Kocjančičem in zastopniki veleposestnikov, hočemo navesti le nekaj vzgledov iz razmerja med koloni in veleposestniki. Ta dejstva naj postavijo na laž vse trditve, ki hočejo škodovati kolonom.

Na sledečih vzgledih naj pokažemo naši javnosti, kakšne pogodbe obstoje med koloni in veleposestniki in kaj morajo koloni še plačevati, kar sploh ni v nobeni pogodbi.

So pogodbe, ki določajo, da mora kmet gospodu opraviti 34 moških in 10 ženskih robot, vse o lepem vremenu. Če enkrat roboto zamudi, mora plačati 4 K globe; a roboto pozneje opraviti vseeno.

Pogodbe nadalje govore, da mora kmet od »boška« (drevja) plačevati »fit« (najemščino). Prav! Najlepše pa je pri tem to, ko sadje dozori, da ga gospodar sadje ceniti po svojih ljudeh. Od tega cenjenega sadja mora kmet gospodarju plačati eno tretjino (pri nekaterih gospodarjih celo polovico) vsega pridelka. To ni v nobeni pogodbi zapisano. Kolon mora pa gospodarju njegov del plačati po 2 do 5 krajcarjev dražje, kot je najlepše sadje na trgu v Gorici. Če n. pr. takoj po cenitvi toča uniči ono sadje, mora kolon vseeno dati ves cenilni del gospodarju. Vsega tega ni v nobeni pogodbi, in vendar se to prakticira povsodi.

Velikansko oderuštvo se godi s koloni pri vinskem pridelku. Kar ni v nobeni pogodbi zabeleženo, je to, da mora kolon gospodu dati od vsega svojega vinskega pridelka desetino. Vzemimo n. pr., da pridelka kmet 20 hl vina. Od tega pridelka mora gospodarju dati 2 hl, ki se nikjer ne vračunata. Torej ostane kolonu le 18 hl. Po pogodbi pa mora kmet dobiti dve tretjini vinskega pridelka kolonovega. Torej dobi od 18 hl gospod 12 hl, kolon 6 hl. Od preostalih mu 6 hl pa mora kmet plačati še »fit« (najemščino za »bošk« (drevje), senožeti, hišo itd. tako da mu ostanejo le še 3 do 4 hl od 20 hl. Vrh tega mora kmet nositi ne le vse stroške trgatve ampak tudi

vožnjo gospodovega vina; nadalje mora kmet gospodu plačati sodarja, še celo luč, ki jo rabijo, ko spravljajo vino v gospodovo klet, morajo plačati kmetje.

Izven vsake pogodbe je tudi to, da morajo kmetje o »bendimi« (trgatvi) na lastne stroške pospraviti vinski pridelok iz gospodovih lastnih vinogradov. To je povrh vseh robot.

Če kmet nima denarja, da bi plačal gospodu njegov del za sadje, mu gospod — oziroma njegov oskrbnik — naloži do 4 K globe ter mu potem ob trgatvi odtrga vse skupaj. Tega seveda tudi ni v nobeni pogodbi.

Po pogodbah mora kmet plačevati tudi od drugih pridelkov. Tako n. pr. so pogodbe po katerih mora kolon plačati gospodu na leto po toliko piščet, kokoši, jajc, bek, ki jih mora večkrat sam kupiti, da jih lahko dá gospodarju.

Pri nekaterih gospodarjih morajo koloni gospodu plačevati posebno dekle da hodi v Gorico po opravkih. Od kolonov pobira gospodar doneske za plačo, ki jo je gospod dolžan plačati za duhovnika. Sedaj bodo morali koloni namesto gospoda plačevati tudi za učitelja, za vzdrževanje cest itd.

Navedli bi lahko še stotine slučajev, ki nam jasno kažejo, da kolonski kmetje ob takih razmerah ne morejo ne živeti, ne umreti. Sramotne so te razmere za sedanjí čas. In čudno, ravno takozvani »napredni« gospodje so, ki zagovarjajo te nazadnjaške, sramotne razmere. Iz navedenih podatkov pa lahko razvidijo vsi, kako kruto krivico je našim kolonskim kmetom delal tisti liberallec, ki jim je očital, da so leni in neumni, če v zgoraj opisanih razmerah ne morejo živeti. Liberallec nima srca za ljudstvo!

Za poklicane kroge pa naj bo že enkrat dosti cincanja! Za resničnost vseh navedenih razmer pa jamčimo in so jih koloni vsak čas pripravljani potrditi! — Iskren prijatelj kolonov.

Regulacija kamniške Bistrice nujna, nelzoglbnna.

(Govor poslanca Lavrenčiča v kranjskem deželnem zboru.)

Najnujnejša zadeva v kamniškem okraju je regulacija Kamniške Bistrice, ker razdejanja, katera napravlja leto za leto ta reka, so naravnost grozna. Dasi je mestoma prav nevarna, pri Stranjah, Kamniku, Perovem, Duplici, Volčjempotoku, Šmarci, Radomljah, Škrjančem, Jaršah, — je ona najnevarnejša na vsem svojem razkošnem potu od Domžal do svojega izliva v Savo, osobito žuga katastrofa po njej v občinah Ihan in Dol. V pondeljek, dne 17. t. m., sem se tam osebno pričal, kako silno je ona poškodovala te prej tako lepe in rodovitne kraje, koliko sto in sto oralov obdelane zemlje je ta v serpentinah in z velikim padcem tekoča reka odplavila po Savi proti Hrvatski, pa v žalosten spomin lepih in rodovitnih njiv in travnikov naplavila na tem mestu vse polno kamenja, gramoza in peska. — Rečna struga, ki bi korenito uravnana, zadoštovala v širokosti nekaj metrov, obsega danes na mnogih mestih tristo in še več metrov, seveda vračunši sem in tja z grmovjem zaraščene peščenine. Pa še nadalje ob vsaki povodnji se razteza struga, kjer deroča voda spodmleva in vije v obdelano zemljo, jo trga in odnaša ter posebno na levem bregu pomika svoj vodotoč proti hišam. — Kamniška Bistrica pa rodovitne zemlje samo ne spodmleva in trga, marveč ona donša ob povodnji seboj veliko prodovine, s katero strugo zasiplje. Posledica je, da je struga vedno plitvejša in na več mestih tako s prodovjem pokrita, da je ob navadnem stanju vode povsem napolnjena. Naravno, da pri količkem deževju stopa reka čez bregove, ob večjem pa preplavlja na široko njive in travnike, zemljo izpira, koplje in odnaša, isto pa nadomešča z gramozom in peskom.

Sava pospešuje razdejalno akcijo.

To razdejalno akcijo Kamniške Bistrice brezdvomno največ pospešuje Sava od istega časa, ko se je uravnala. Dvignili so ji strugo in tako otežili Bistrici izliv. Ker se prosto odtekati ne more, še manj prodovje seboj potegniti, naplavila je ob svojem izlivu toliko gramoza, da se že ob srednjem stanju vode zajezi, na svojem potu zaostaja in si išče, kar naravno, prosto novih tokov, ob vsaki povodnji drugih ter se razliva vedno bolj tudi po takih mestih, kjer se prej nikdar ni opazilo, kakor n. pr. na okrajni cesti Domžale-Dol med 5. in 7. km. Sploh se je po zadnji povodnji od 20. do 24. decembra bati, da si ta reka ob prvem večjem nalivu

izkoplje popolnoma novo strugo pri Ihanu in Dolu, kar bi bilo tem občinam v veliko nesrečo. Kakor sem se osebno pričal, povem o zadnji povodnji.

Adventna povodenj v Ihanu.

Pri vasi Prelog občine Ihan je raztrgala povodenj jez in ker je struga večinoma gramoza polna, vdrla je voda, na več krajih na novo, po njivah in travnikih, približala se vasi in razdrla okrajno cesto Domžale-Dol na sedmih mestih. Večino zemljiških parcel je pokončala ali pa zelo poškodovala. Zemljo je povodenj odnesla, odložila pa celo planjavo gramoza in peska. Le komaj se še pozna, da je bilo jeseni več njiv posejanih z ozimino, pšenico, ječmenom. Naravnost pa je povodenj preplavila vasi: Ihan, Selo, Bišče, Maloloko, pokončala več zemljiških parcel, drla v hiše in hleve, iz katerih so morali bežati ljudje in izganjati živino ali pa so bili v nekaterih stanovanjih ljudje navezani na dom, ker je voda stala daleč na okrog jeden meter visoko. Mnogim je povodenj v hišah pokvarila živila in pohištvo. V največji nevarnosti se nahaja France Ložar v Spodnjem Ihanu št. 31 s svojo hišo, mlinom, žago ter lastnino in družine življenjem. Naj-rapidnejše prodira reka na levem bregu proti njegovi hiši. V dobrih dveh letih, tako se mi je reklo, je na tem mestu za dvesto metrov na široko ob levem bregu odnesla več oralov najrodovitnejše zemlje, pri zadnji povodnji se je pomaknila do 30 metrov, in še enkrat taka povodenj, kakor je bila v adventu, pa ne bode ne hiše več, ne mlina, ne žage ter ne njega, ne njegove družine med živimi, ako se ne ukrene takoj najpotrebnejše. Enaka usoda čaka tudi njegova sosedja Janeza Vodnik in Blaža Lukovšek, katerima je že prej Bistrica odnesla vse zemljišče in pustila le hišo; prvemu je odnesla voda osem oralov zemlje, drugemu približno dva oralna. — V vasi Selo je bil Janez Levec v nevarnosti, da mu je povodenj hišo izpodkopala, še v večji pa je bil Karol Mihelčič, kjer je le malo manjkalo, da ni izplavala po vodi hiša z mlinom. — V Maliloki na desni strugi je bilo enako vse pod vodo in vsa občila pretrgana; z vozom ne morejo ljudje nikamor. Tu je Rudežev mlin v veliki nevarnosti, da ga voda spodnese. Še pred dvema letoma je bila struga oddaljena 70 metrov od mlina, danes pa dere voda tikoma ob mlinu in spodkopala ga bi že, da se ni napravila škarpna, ki je pa baže že močno poškodovana. — V Biščah je zbrnila večjo škodo solidna zgradba desnega brega, katero je izvršil leta 1895. podjetnik Anton Lončarič na državne in deželne stroške, vsaka polovično, za 12.530 gl. 63 kr.

Škodo po tej povodnji so cenili dne 30. decembra v ihanski občini pri njivah, travnikih in pašnikih na 112.500 kron; pri poslopih in živilih pa na 5380 kron.

Povodenj v Dolu, Dolskem, Domžalah.

Nič manj neusmiljeno ni gospodarila v adventu povodenj v občini Dol. Odnesla ali poškodovala je cele planjave rodovitne zemlje in nadomestila s kamenjem in peskom, zlasti na levem rečnem bregu. Najhujše so prizadete vasi: Dol, Videm in Zaboršt, na desnem bregu pa Beričevo. Škoda se čeni na več tisoč in tisoč kron. Prav občutno je oškodovanih 62 posestnikov. Jožefu Slavniku iz Zaboršta je odnesla povodenj parc. št. 564 in 565, Janezu Kadivcu iz Dola par. izlivu v Savo pa lep travnik v obsegu treh oralov. Na Vidmu so bile vse hiše pod vodo, na Beričevem so prevažali ljudi v čolnu. — Okrajno cesto je povodenj na več mestih raztrgala, posebno na desnem bregu pri beričkem mostu. — Ker je vodna struga pod in nad mostom zelo plitva, skoro s terenom v istem površju, se je silno bati katastrofe. Pa tudi občini Dolsko ni elementarna sila prizanesla, oškodovanih je do 40 posestnikov, kjer se škoda čeni na 10.330 kron. — Da ni v Domžalah, kjer je voda pod državno cesto vtrgala obrežje in potem polovico Domžal preplavila skoraj meter visoko, zgodila se hujša nesreča, zahvaliti se je takojšnjim previdnim odredbam okrajne politiške oblasti. Seveda je Bistrica več ali manj tudi po zadnji svoji povodnji škodovala v zgornji delni progji od izvirka do Domžal, kakor v Stranjah, Kamniku, Duplici, Šmarci, Radomljah, Škrjančem in Jaršah ter pretlala podreti več mostov. — Zares ubogi, usmiljenja vredni ljudje, osobito v spodnjih krajih, v Ihanu in Dolu, ki z velikim strahom zro v bodočnost. Še ena velika povodenj in zgodi se lahko najhuje. In če tudi ne bi prišlo najhujše kako naj si zopet obnové pokončane in sedaj z gramozom in peskom na debelo pokrite njive in travnike. Stroški za odvažanje

prodovja in dovažanje zemlje od daleč, ker blizu je več ni, bi bili ogromni in neprimerni s skromnim dohodkom zemljišča. In končno, za kako dolgo bi se obdelal nanovo svet, — do prve večje povodnji, ki bi vnovič odnesla zemljo, odložila pa planjavo gramoza.

Ubogo, usmiljenja vredno ljudstvo.

Ne pomiljujem samo kmetovalcev radi pokončanih ali poškodovanih njihovih zemljišč, radi velikih stroškov, s katerimi si ohranjujejo leto za leto, od slučaja do slučaja pest zemlje s provizoričnimi in najnujnejšimi obrambami, ne govorim le o vsakoletnih izdatkih, da si ohranijo mostove in pota, ne povdarjam samo nevarnosti, v katerih se nahajajo hiše in neke vasi ter še celo življenje ljudi, — ampak opozarjam tudi na gospodarsko eksistenco onih 64 posestnikov vodnih naprav, industrijelcev in obrtnikov, med njimi osobito močno zadolženih mlinarjev in žagarjev, ki ob konkurenci parnih mlinov in žag že komaj dihaajo, se z velikimi žrtvami ohranjajo, pa skoro ne bodo zmogli več stroškov za vzdrževanje jezov in kanalov.

Regulacija v interesu dežele in države.

Skrajni čas je torej, da se ustavijo razdejanja Kamniške Bistrice, sicer bode kmet in obrtnik gospodarsko popolnoma uničen in družega mu ne bode preostalo, da vzame v roko potno palico in se izseli tja, kamor jih je šlo že toliko. To bi pa bilo v veliko škodo, moralno in gospodarsko, deželi in državi, ko bi ju zapuščal tako zdrav in čvrst rod. Ne smemo tudi prezeti, da bi se znižala, oziroma oslabela davčna moč, ki je žal, navzlic tolikim elementarnim nezgodam, ravno ob Bistrici v kamniškem okraju največja. — Je torej v interesu države in dežele, da se prejkoprej prične z regulacijo, ker bi bili sicer pozneje stroški vedno večji in izvršitev vedno težja, ako ne sploh nemogoča. Nedavno se je izjavil ugledni državni tehnik, da bode na milijone škode, ako se Bistrica prav kmalu ne uravna. Ravno sem pa zvedel, da je poljedelsko ministrstvo te dni naročilo, da naj se v letu 1902 po državnem tehniku Böltzu izdelani projekt z ozirom na spremembo vodotoča revidira in popravi ter na tej podlagi predloži vnovič proračun. K temu pripomnim, da bi bil operat po vsaki povodnji potreben revizije, ker po vsaki povodnji Bistrica svoj vodotoč spremeni. Na ta način ne bi prišli nikdar do regulacije. Menim, da bi sedanji projekt obveljal, za nevidljive stroške pa bi se proračunu prištelo nekaj odstotkov. — Z zadovoljstvom pa sprejemam na znanje zagotovilo poljedelskega ministrstva, da se hoče vlada na vso moč požuriti in vse storiti, da še letos obvelja zakon o uravnavi Bistrice, ker tudi ona pripozna nujno potrebo uravnave.

Pokritje stroškov.

Za pokritje po zadnjem projektu je do malega vse preskrbljeno. Stroški so proračunani na 1.266.000 K. Država, ki je v tem vprašanju prvotno za časa uravnave Save zavzemala negativno stališče, češ, Bistrica je deželna reka, za katero naj skrbi dežela, prispeva izvanredno 62 %, to je 784.920 K, dežela 30 % ali 379.800 K, udeleženci 8 % ali 101.280 K. Udeležencem se prištevajo vse občine ob Bistrici od Duplice do izliva v Savo; te so podpisale 15.951 K 60 vin.; nadalje oba cestna odbora: kamniški in brdski 18.230 K 40 vin. ter zasebniki, to je posestniki vodnih sil in zemljišč s prispevkom 67.098 K; in sicer naj bi plačali posestniki vodnih sil 22.366 K, posestniki zemljišč, katerih je skupno nad devetsto, 44.732 K. Ta vsota naj bi se oskrbela potom vodne zadruge; toda, žal, ni se posrečilo jo ustanoviti, čeprav si je kamniški okraj glavar kot voditelj dotičnega ustanovnega shoda v Domžalah dne 29. julija 1900. mnogo v to prizadeval. Nekateri izmed udeležencev so imeli razne pomisleke, največ se boje stroškov v gotovem denarju, opravičen, ker so mnogi vsled zaporedne dveletne suše in vsled lanske toče zares reveži. Kako si le-ti žele, da bi dežela in država k stroškom primaknila še nekaj odstotkov. Ne dvomim, da se v kratkem izvede modus, po katerem se prične prav kmalu z delom in se bodo opravičene želje udeležencev, kolikor je mogoče vpoštevale. — Ker se pa to velikansko delo: korenita in sistematična uravnava po projektu v vsem obsegu, ne bode zamoglo tako hitro izvršiti, kakor zahteva to nujna potreba, mora se vsaj v najnevarnejših krajih, osobito v Ihanu in Dolu, čeprav niso paliativna, to je delna sredstva posebno priporočljiva, nemudoma kaj ukreniti, da se zabrani sicer neizogibna strašna nesreča. Žrtv človeških nikar!

Dr. Schreiner padel.

Nemški frajzin je zaradi Schreinerjevega padca ves iz sebe. Nevolja in jeza je sicer nekoliko prisiljena, ker pravzaprav Schreinerja marsikateri frajzinski nemški veljak ne mara, ampak delajo se pa le silno jezne. »Neue Freie Presse« hujska kar more. Pripoveduje, kako da je bil Schreiner priden, toda med vrstami se norčuje iz nemškega frajzina, češ, zakaj pa niste ubogali Morica, ko vam je pripovedoval, da poslovnikova izprememba vrže vaš nemški veto. »Zeit«, ki ima, kakor znano, največje zveze z dispozičnim zakladom, pa čisto enostavno pove nemškemu frajzinu, da sam ne tvori večine, da Poljaki in krščanski socialci ne marajo za Schreinerja in da naj store, kar hočejo, ali ostati v večini, če pa hočejo, grede tudi lahko v opozicijo.

Schreiner predvčerajšnjim dopoldne še ni ničesar znal, kaj da ga čaka. Reševal je v ministrstvu akte. Bienerth ga je pozval k sebi in mu naznanil, naj odstopi. Schreinerju seveda ni preostalo drugega, kakor da uboga. Ko je bila stvar že gotova, je šele o svojem odstopu obvestil zastopnike nemškega frajzina. Levo nemško frajzinsko krilo je najbolj razburjeno. Piše po svojih glasilih: »Na sramotni način so odpuštili nemškega zastopnika. Poslali so ga proč, kakor se pošlje proč kak hotelski sluga, ki ga več ne potrebujejo. Napačno je, če se reče: Schreiner je demisijoniral. Dr. Schreinerja so zapodili na način, ki ni niti za naše politične lakaje običajen. 21. t. m. se je hotel peljati Schreiner v Eggenberg, a namignili so mu, naj ostane vsled nekoga važnega razgovora na Dunaju. Bienerth mu je nato predložil prošnjo za odstop, ki jo je Schreiner moral podpisati. Ministrski predsednik je rekel, Schreinerjev odstop je edin izhod iz sedanjega položaja. Nato pa vpraša nemške frajzinske stranke, če bodo sprejeli brco tako, kakor jih sprejemajo lakaji in če bodo ponižanje pretrpeli, ne da izpremembe svojega stališča. Nemci se boje izpremembe zistema. Bienerth je rekel Chiariju, Grossu in Pacherju, da smeri ne misli izpremeniti in da bo v doglednem času zopet zasedel nemško krajansko ministrstvo.

Krščanski socialci pišejo z ozirom na Schreinerjev padec: Bienerth je začel čistiti. Trpeti noče nobene nesimetrije več. Nenadoma je izkrcal Schreinerja. Ni mu dal nobenega časa, da se premisli. Kratko mu je rekel: Gustav, tvoj čas je potekel, tu imaš modro polno in z Bogom. In dr. Gustav je šel, ko mu je Bienerth še povedal, da bo njegovo prošnjo priporočil cesarju v odobrenje. Schreiner si je svoj odhod brez vsake dvojbe drugače predstavljal, ker pripada največjim smolarjem, ki so kdaj sedeli na ministrskih sedežih, mož, ki mu edinemu ni bilo znano, da je nepotreben. Noč in dan je spletkaril proti vsem, o katerih je sodil, da so mu nevarni, svoje agitatorje je hujskal proti lastnim pristašem, če je postal ljubosumen nanje. Ministrstvo je izrabljalo za zaupno mesto nekaterih nemško-radikalnih organizacij. Nemško svobodomiselnega časopisja se dela presenečeno in govori o izpremembi zistema in o zaroti proti nemštvu. Schreinerjevo ministrstvo je bila posredovalnica služb. Kadar je bilo kako mesto prazno, je delal Schreiner na imenovanje nemških frajzinskih agitatorjev. Potrebna je delovna večina. Sedanja večina Poljakov, Nemcev in Romanov ne zadostuje, Poljaki so si pridržali nasproti vladi in nasproti strankam politiko proste roke. Delovna večina se mora ustanoviti, da se omogočijo pogajanja, je odslavljal nemškega vojnega ministra.

»Innsbrucker Nachrichten« poročajo, da je Bienerth že v petek Schreinerju povedal, da vidi edin izhod iz sedanjega položaja, da Schreiner odstopi. Pri konferencah z voditelji Poljakov in krščanskih socialcev se je naglašala potreba, da bi delal državni zbor in da se ustvari zanesljiva delovna večina. Po delovni večini naj se sestavi vlada. Po sobotnem ministrskem svetu je hotel Schreiner odpotovati v Eggenberg, a Bienerth mu je rekel, naj ostane na Dunaju do ponedeljka. V ponedeljek ob pol 4. uri je pozval Bienerth Schreinerja k sebi, nakar je Schreiner odstopil.

»Venkov« se grozno norčuje iz Schreinerja. Piše med drugim: Dr. Schreiner odlazi brez bengalične razsvetljave. Kot mučenik je hotel odstopiti, a odstopa v vlogi smešnega politika. »Venkov« tudi pove, da je bil Schreiner celo med nekaterimi svojimi ministrskimi tovariši tako priljubljen, da niso niti občevali z njim. Tudi ostalo češko časopisje se norčuje iz

Schreinerjevega odstopa in iz nemškega svobodomiselnega časopisja, ki je še v nedeljo naglašalo, kako trdno da vsi ministri sede.

Dnevne novice.

+ **Vsenemška srbečica.** Vsenemci imajo večno protislovansko srbečico. Čisto nesramno se praskajo tudi tam, kjer bi bilo bolje zanje, da bi svojo srbečico vsaj nekoliko pokrili. Znano je, da ravno vsenemci zahtevajo najbolj strastno ločitev Češke v nemški in češki del, ker je tukaj vsled gospodarske in kulturne moči češkega naroda čisto izključeno, da bi vsenemška drevesa mogla rasti v nebo. Na Štajerskem pa, kjer ima nemštvo vjajeti in bič v rokah, katerega poslednjega tako krvavo čuti na svojih plečih slovenski spodnji Štajer, ondi pa so zopet ravno vsenemški možici, ki kličejo grom in strela na onega, ki bi hotel deliti Štajersko v slovenski in nemški del. Tako poroča »Alldeutsches Tagblatt« z velikim ogorčenjem o hladnosti »najbolj nemškega mesta« Gradca nasproti »vindišarski nesramnosti«, katera hladnost se je tako porazujoče pokazala ob protestnem shodu v Aninih dvoranah (o tem grozovitem nemško-nacionalnem fiasku smo že poročali). Vsenemški list pravi, da bi bili morali gradčani kakor en mož vstati in viharo zaklicati, da »železna marka« ne bo nikdar privolila v raztrganje dežele. A Češka?! Nesramna vsenemška cunja, ki Slovencev sploh nikdar ne imenuje drugače, kot vindišarje, poroča potem z razprtimi škrami, da je bil v zadnjem zasedanju štajerskega deželnega zbora resnično vložen predlog za ugotovitev nemškega razpravnega jezika, da pa so njegovo sprejetje zaprečili krščanski socialci, ki so vsled tega seveda izdajalci nemštva in nemške »Gemeinbürgerschaft«. Tako nesramno se čoha Schönerejeva cunja in izziva tudi najbolj miroljubnega Slovenca, da primerja položaj pešice kranjskih privdanih Nemcev in pa velike avtoptonne slovenske manjšine na Štajerskem in Koroškem. Pri nas nosimo te Nemce naravnost na rokah, naša obzirnost nasproti njim je naravnost neomejena a na Štajerskem in Koroškem se o urojenem slovenskem ljudstvu govori zaničljivo kot o kakem izvršku ter se prepoveduje njegova govorica v deželnem postavodajalnem zastopu. Zares, kranjski Nemci bi storili prav, da bi priporočili nemškim in vsenemškim bratcem izven kranjskih mej primerne mrzle obklade na njih slovenožrsko srbečico namesto takega izzivajočega nesramnega čohanja, sicer bi to čohanje znalo roditi zanje prav neljube posledice. Slednjič bo tudi kranjske obzirnosti in prizanesljivosti enkrat konec. Nemci naj vedo, da danes v kranjski deželi ne vladajo več liberalni prvaki, s katerimi se je dalo tako lepo shajati, marveč slovensko ljudstvo, ki si bo vedelo najti zadoščanja za krivice, ki jih morajo predstajati njega bratje v Štajerski in Koroški. Naše ljudstvo bo moralo končno v obrambo štajerskih in koroških bratov seči po gestu: Zob za zob!, pa naj bo to še tako težko. Sicer pa upajmo, da bo nemško ljudstvo samo obsodilo one kričaške voditelje, ki ga hujskajo k političnemu umoru slovenskih sodeželanov, ki z njim vred jedo kruh v potu svojega obraza.

+ **»Kmečka zveza za ljubljansko okolico«** je imela v soboto dne 19. t. m. svojo IX. redno odborovo sejo. Obravnale so se različne važne gospodarske stvari. Sklenilo se je vložiti prošnjo na deželni odbor da predloži že v prihodnjem zasedanju deželnemu zboru v rešitev izpeljavo reške ceste, to je ceste od okrajne ceste do Lipoglava, in prošnjo, da pospeši in izpelje v najkrajšem času uravnavo št. Jursice in sploh vseh vodov od izliva v Račno. Dalje se je sklenilo protestirati pri c. kr. deželni vladi proti novi naredbi glede izdajanja živinskih potnih listov, po kateri ne sme dati župan potnega lista prej, dokler ne pregledajo živine posebni za to določeni možje. Ker že tako živino potem še enkrat preišče živinozdravnik, je ta naredba popolnoma nepotrebna in odveč in dela kmetom le nepotrebna pota in stroške; zato se naj odpravi. Prišlo je v razgovor tudi vprašanje o vpeljavi pomožnih živinozdravnikov za porode. Pričujoči so se izjavili za take živinozdravnike, ker se večkrat zgodi, da nočejo živinozdravniki z visokošolsko izobrazbo vstopiti v hlev, da bi natančno preiskali živino. Svoj posel bodo gotovo bolj vestno opravljali taki pomožni živinozdravniki samo za porode, ki bodo morali biti seveda iz te stroke izprašani. Ome-

njalo se je dalje, kako brezobzirno se dela pri izsuševanju barja škoda kmetom, ki imajo tam svoja posestva, in se sklene, da bo K. Z. skušala izposlovati prizadetim primerno odškodnino. Slednjič se še sklene, da bo K. Z. skrbela, da se kmalu napravi tako potrebni vodovod v Štefanji vasi in da bo delala na to, da sezida dežela deželno hiralnico, v katero naj bi se sprejemali občinski reveži iz cele dežele. Če se to doseže, bo občinam zelo pomagano, ker se jim bo odvzelo eno izmed najtežjih bremen in občinske doklade se bodo vsled tega znižale. — Iz tega se vidi, kako plodonosno deluje K. Z. in se trudi vsestransko pomagati kmetkemu stanu. Zato, kmetje, oklenite se vsi naše K. Z. in naznanite svoj pristop k njej vsi, ki ste do zdaj še omahovali!

+ **Za »Ljudski sklad«** je daroval g. Franc Kosak, deželni poslanec, 10 kron.

+ **Ubožno spričevalo.** »Hrvatstvo« kakor vsi drugi listi pravaškega značaja hudo tožijo zavoljo volilne »reform«, ki jo hoče ban Tomašič izvesti, ker bi Hrvati dobili komaj 35 mandatov od 88, ostale pa bi si priborili Srbi, Nemci in Mažari, torej bi Hrvati bili v lastnem saboru v manjšini. To je res silno žalostno. Ampak »Hrvatstvo« pravi tudi to: »Naposled se poleg krivične razdelitve volilnih okrajev ne sme prezreti tudi to dejstvo, da je hrvaški katoliški element po mnogih okrajih, zlasti v Slavoniji politično nezaveden in neodgojen, dočim je srbski življenj po zaslugi svojih popov, učiteljev in občinskih uradnikov ves prozet z nacionalizmom in zavednostjo.« — To je res ubožno spričevalo, ki si ga Hrvati sami dajo. Če so srbski kmetje po zaslugi svojih popov in učiteljev politično tako zavedni, potem ni čudno, da v Hrvaški prevladajo. Ne samo, da ni čudno, tudi prav je, kajti le politično zavedni elementi imajo pravico do vlade in njenih dobrot. Hrvati pa imajo svoje pravice le — na papirju.

— **Pogreb slovenskih žrtev v Ameriki.** Iz Trinidada, Colo., se nam javlja, da so dne 3. t. m. tamkaj pokopali 17 naših rojakov, kateri so bili povodom razstrelbe v premogovnem rovu Colorado Fuel & Iron Co., v Primeru, ubiti. Pogreb je vodil Rev. Zupan, ki je prišel v to svrhu iz Pueblo, C., v Trinidad. Iz istega mesta je prišlo tudi slovensko pevsko društvo »Prešeren«, katero je zapelo na slovenskih grobovih par nagrobnic. Pogreb je bil veličasten. Mesto Trinidad je praznovalo v čast pokojnikom. Vse trgovine so bile zaprte in črne zastave so visele v mestu. Trupla so najprej prinesli v cerkev sv. Trojice in od tam na pokopališče. Naše rojake so peljali na treh črno in belo okrašenih vozovih, katerim so sledili peš naši rojaki in drugo občinstvo, kajti vse je hitelo na pokopališče. Tu so se nudili srce pretresujoči prizori. Slovenski duhoven iz Pueblo, Colo., je blagoslovil vsakega mrtveca posebej in potem so vseh 17 slovenskih žrtev položili v tri skupne grobove, in sicer v prvega sedem, v drugega šest in v tretjega štiri. Po cerkvenih opravilih nad grobovi je govoril zastopnik avstrijskega konzulata iz Denverja, Colo., J. Goričar, in sicer v slovenskem jeziku, kot zastopnik domovine pokojnikov. Končno je v imenu konzulata položil na slovenske grobove krasen venec. Njemu so sledili potem še drugi govorniki. Krasen venec so položili na slovenske grobove tudi sobratje slovenske organizacije S. D. P. Z., katera Zveza je zgubila povodom katastrofe 12 svojih članov. Na očesih vseh navzočih ljudi, brez izjeme je bilo opaziti solze, kajti prizori, ko so vdove jokane za svojimi možmi, sestre za brati, so bili tako pretresujoči, da jih ne more nihče, ki je bil navzoč, pozabiti. Anglesko časopisje v Coloradu še vedno razpravlja o vzrokih nesreče, vendar se pa dosedaj še ni dalo dognati, kaj je pravi vzrok nesreči. V kolikor je znano, je ponesrečilo 45 podanikov naše monarhije, med temi 30 Slovencev. Izmed ponesrečencev navajamo sledeča imena:

Franc Novak, star 22 let, neozžen, iz Knežaka na Notranjskem. — Ivan Ambrožič, star 50 let, iz Ribnice; ostavlja doma dve hčeri. — Josip Požar, iz Rupe pri Voloski. — Anton Juričič, neozžen, iz Lipe pri Voloski, star 26 let. — Marko Keš, star 22 let, iz Knežaka, neozžen. — Anton Čkada, star 20 let, neozžen, doma iz Dolenje pri Voloski. — Andrej Štumpf, star 23 let, iz Dolenje pri Voloskem, neozžen. — Josip Slavec, 40 let, iz Knežaka, oženjen, ostavlja ženo in troje otrok. — Anton Surina, iz Nove Kračine, okraj Podgrad. — Fran Zaccar, star 24 let, iz Bistrice pri Kamniku, neozžen. — Alojzij Lanišek, star 23 let, neozžen, do-

ma iz Bistrice pri Kamniku. — Ivan Kosernik, star 27 let, doma iz Lahovč na Gorenjskem, ostavlja v Primeru vdovo in devet mesecev starega otroka. — Ivan Lipar, star 29 let, neozžen, iz Lahovč. — Mihael Saftič, star 18 let, doma iz Dolenje pri Voloski, neozžen. — Albin Logar, iz Knežaka, star 36 let, vdovec, ostavlja v domovini dvojce otrok. — Lovro Jerič, star 25 let, iz Klanca pri Kamniku. — Josip Pibernik, star 25 let, iz Primskega pri Kranju, ostavlja ženo. — Fran Krt, star 33 let, neozžen, iz Primskega pri Kranju. — Ivan Iskra, star 26 let, oženjen, doma iz Dolenje pri Voloski. — Ivan Slanovič, star 23 let, iz Lahovč pri Kamniku. — Anton Kern, star 46 let, iz Brega pri Kamniku. — Anton Bergant, iz Štefane gore pri Kranju. — Anton Šarc, star 44 let, doma iz Knežaka, neozžen. — Martin Dobovšek, star 23 let, doma iz Sidraša pri Kamniku. — Jakob Iskra, star 20 let, neozžen, iz Dolenje pri Voloski. — Savo Vojnovič, star 28 let, iz Teknika pri Reki, neozžen. — Fran Omers, star 29 let, neozžen, doma iz Komende pri Kamniku. — G. Zajc, doma iz Kamnika, ostavlja ženo in otroka.

Mnogo premogarjev se je tudi ponesrečilo, ki so doma iz Češke in Ogrske. Vedno in vedno zahteva Amerika žrtve!

— **Slovensko gledališče v Kranju.** Iz Kranja se nam piše: »Krivopriščnik«, ki je privabil v nedeljo, dne 20. t. m. toliko ljudi, da je bila velika dvorana »Ljudskega doma« natlačeno polna in da mnogi niso mogli dobiti vstopnic, se bo na mnogostransko zahtevo ponavljal v nedeljo, dne 27. t. m. ob jako znižanih cenah. Sedeži I.—IV. vrste 1 K, V.—IX. vrste in galerijski sedeži 80 vin., IX.—XIII. vrste 60 vin.; člani plačajo povsod polovico. Stojišča za člane in nečlane 40 vin., za dijake 30 vin. Začetek ob 4. uri popoldne, konec po 7. uri, tako da se bodo čč. gostje z dežele takoj po predstavi lahko odpeljali proti Ljubljani, na Gorenjsko in proti Trzinu.

— **Izlet prestolonaslednika.** Iz Pulja nam poročajo: Prestolonaslednik nadvojvoda Fr. Ferdinand si je v nedeljo ogledal zaliv Fasane in Fasano. V ponedeljek pa se je nadvojvoda podal na jahti »Lacroma« v Rovinj.

— **Poštni upravi v album.** Iz Pulja pišejo: V soboto so tu pokopali poštnega uradnika Brezčiča. Pokojnik je bil star še-le 41 let in zapuščal ženo in osem nepreskrbljenih otročičkov. Najžalostnejše pri tem pa je to, da je umrl Brezčič zopet žrtev službe in službenih razmer c. kr. poštnega urada »Pulj I.« Zdrav in čil je prišel v Pulj in tu je moral že po kratkem službovanju ločiti v veliko prezgodnji grob, zapuščajoč tako številno, nepreskrbljeno družino. Z njim je bil spremljan v zadnjih letih že štiri sluga tega urada v prezgodnji grob. Iz tega se dovolj jasno razvidi, da vladajo zadnja leta na glavni pošti take službene razmere, katere kličejo po temeljiti remediuri. Ali še ni dovolj žrtev? Se hoče li še več družin spraviti v bedo in še več nedolžnih otrok oropati svojih očetov? Ako bo šlo tako dalje, da bo moral itak vsak državni uslužbenec, katerega se bode dodelilo glavnemu poštnemu uradu v Pulju, narediti pred nastopom službe svoj testament in vzeti slovo od najdražjega, kar mu je Bog dal: — od zdravja.

— **Hrvaško tehniko v Zagrebu,** za katero je daroval župnik dr. Žerjavič 200.000 K otvorijo 1. oktobra.

— **Slučajno rešen gotove smrti.** Pred mesecem dni je odpotoval bivši ravnatelj hrvaške opere Nikolaj p. Faller v inozemstvo na poučno potovanje. Ravno oni čas, ko se je parnik »General Chanzy« tako žalostno ponesrečil v bližini Balearov, je bil Faller v Marzilji, ter bi moral z istim parnikom odpotovati v Alžir. Faller je kupil vozne listke ter bi se moral ukrcati na parnik ob 6. uri zjutraj, a je došel na pristanišče šele ob 7. uri zaradi nekkih zaprek, ko je parnik že odplul s 160 potniki. Kakor znano, se je ponesrečil parnik in vseh potnikov se je rešil samo eden. O svoji čudezni rešitvi je poročal Faller obitelji Volani v Zagreb. Svoje zanimivo pismo končuje z besedami: »Od 160 potnikov se je rešil samo eden, a nas je rešil Bog!«

— **Znižanje petrolejskih cen.** V Tustanovici v Galiciji so odkrili nov petrolejski izvirek. Iz tega izvirka se bo dobivalo na mesec okoli 800 cistern petroleja. Vsled tega občuti tržišče surovega petroleja močan pritisk in cene petroleja so z malimi razlikami znižane na 2 K 48 h.

— **S samokresom je obstrelil v Mirnu v gostilni Budihnovi Franc Marušič iz Orehovelj okoli 24 let starega**

Karola Besednjak iz Mirna, in sicer v prsa. Igral se je s samokresom, nameril na Besednjaka in sprožil. Ranjenca so prepeljali v goriško bolnišnico.

— **Sava** pri Zagrebu je narastla preko noči za 1 m 42 cm in je zopet nevarnost, da izstopi.

— **Umrli** je na Reki reški podžupan Luppjo.

— **Mauretania potopljena?** Iz Pariza poročajo 22. t. m., da se je največji parnik na svetu, »Mauretania«, ki je last »Cunard Line«, potopil sredi oceana. Na parniku, ki je bil na poti iz New Yorka v Evropo, se je nahajalo 2000 oseb. »Mauretania« je dolga 245 in široka 88 metrov, ima prostora za 45.000 tonelov. Njeni stroji razvijajo moč 86 tisoč konjskih sil. Njena brzina znaša 25 milj na uro. Iz Evrope v Ameriko ne rabi niti pet celih dni. Vest o ponesrečenju pa ni za gotovo potrjena. Treba jo je torej sprejeti z vso rezervno.

— **V Cerkljah na Gorenjskem** je bilo leta 1909 rojenih 145, umrlo 85, poročenih 25 parov.

— **Amerika na mednarodni lovski razstavi na Dunaju.** Senat Združenih držav v Severni Ameriki je sklenil v svoji seji 18. t. m., da se dovoli iz državnih sredstev 50.000 dolarjev za udeležitev Amerike na mednarodni lovski razstavi na Dunaju.

IZ PARLAMENTA.

Dunaj, 23. februarja. Pododbor odseka za socialno zavarovanje je včeraj nadaljeval razpravo o socialnopolitični predlogi. Rešena sta popolnoma §§ 4. in 5. glede na starostno in invaliditetno preskrbo. Težavo je delalo vprašanje glede na tiste osebe, ki bodo ob uvedbi zavarovanja že prekoračile 60. leto in katerim naj bi se preskrbela državna podpora. Tozadevni računi vlade so bili previsoki, da bi pripomogli k rešitvi tega vprašanja. S to nalogo je bil poverjen poseben odbor petih članov.

Dunaj, 23. februarja. Včerajšnja seja odseka o podražanju živil je bila nesklepčna. Za danes je sklicana nova seja.

Dunaj, 23. februarja. Danes ob 3. uri popoldne bo zboroval nemški izvršilni odsek nemških frajzinovskih strank, ki bo razpravljala o demisiji dr. Schreinerja. Ob 5. uri popoldne je konferenca načelnikov o določitvi delovnega programa za predvelikonočno zasedanje. Ob 6. uri zvečer bo zborovala nemškonacionalna zveza.

GROF AEHRENTHAL V BEROLINU.

Berolin, 23. februarja. Zunanji minister grof Aehrenthal je bil včeraj dopoldne tričetrt ure v posetu pri državnem kanclerju Bethmann-Hollwegu. Ob 1. uri popoldne je sprejel Aehrenthala nemški cesar Viljem v avdijenci. Cesar mu je podelil briljante k redu črnega orla.

ZA MAŽARSKO PLEME.

Budimpešta, 23. februarja. Številni politiki, člani zbornice magnatov, kakor tudi grof Andrassy in Tisza sklicujejo na dan 19. marca zborovanje, na katerem hočejo zahtevati, naj se izvrši volivna reforma v gotovih mejah, da se varujejo »pravice mažarskega plemena«.

Štajerske novice.

Š **Častni občani.** V občini Hajdin pri Ptujju so imenovani sledeči gospodje za častne občane: č. g. Janez Toman, župnik, č. g. Janez Mlakar, župnik v pokoju; g. Anton Klanjšček, učitelj; g. Alojzij Pogruje, učitelj, vsi iz Hajdine.

Š **Služabnik škofa Slomška umrl.** Od Sv. Jurja ob južni železnici se nam poroča: Dne 19. t. m. je umrl tukaj vrl mož, Janez Hren, star 86 let. Rajni je dolgo časa služil pri rajnem škofu Antonu Martinu Slomšek in bil navzoč tudi pri njegovi smrti. Bil je velik dobrotnik revežev in raznih cerkva. Svoje premoženje je zapustil v razne dobre namene, zlasti pa za zidavo nove prepotrebne župnijske cerkve v St. Juriju ob južni železnici. Naj v miru počiva blagi mož!

Š **Nemško politično društvo** za Marenberg in okolico so ustanovili Nemci 20. februarja.

Š **Protli slovenskim lepakom.** »Slovenski čitalnici v Mariboru« je zadruga mariborskih postreščekov odklonila plakatiranje slovenskih lepakov po Mariboru, češ, da ji je mariborski magistrat dal koncesijo plakatirati samo nemške lepake. Sedaj je pritožba na namestništvo. Dobiti se bodo morala pota, če tudi z novo koncesijo, da bodo slovenski lepaki v Mariboru omogočeni!

Š **V župnijski cerkvi Matere božje na Kalobiju** se bo od 6. do 13. marca t. l. obhajal sv. misijon pod vodstvom preč. gg. kapucinov iz Celja.

Ljubljanske novice.

lj **Seje odbora S. K. S. Z.** bodo odsej prvi in tretji ponedeljek v mesecu.

lj **»O ugašajočem polumesecu«** je predaval dne 22. t. m. v S. K. S. Z. dr. Žitnik. Predavanje je bilo zelo dobro obiskano. Predavatelj je podal pregled o razvitku mohamedanske vere, o pridobitvah Arabcev, Turkov do najnovejših zgodovinskih dogodkov turške države. V Mohamedovem koranu, ki obsega 114 sur (poglavij), je glavni nauk — molitev, post in miloščina. Eden glavnih naukov mohamedanske vere je tudi, da »kdor umrje v vojski, se mu bodo vsi grehi odpustili in na sodni dan se bodo svetile njegove rane kot sonce«. Ta nauk kakor tudi vera v neizogibno usodo je toliko vplival na mohamedance (Arabce), da so si pridobili s hrabrostjo, spodbujano od verskega fanatizma, deželo za deželo. Edina sreča za Evropo je bila v onih časih, da so se klali dostikrat tudi med seboj, zlasti ob smrti vsakokratnega kalifa. Boji za kalifstvo so veljali neštevilno človeških žrtev. Kako hitro so si podjarmili mohamedanci razne dežele, naj priča par številki. Leta 632 je umrl Mohamed, leta 640 so si Arabci že pridobili Egipt, par let pozneje so imeli v svoji oblasti že Tripolis in celo severno Afriko. Leta 638 so imeli že Palestino z Jeruzalemom. Leta 711 so bili že na Špankem, kjer so si pridobili skoro ves polotok, komaj po 100 letih so pa vdrli že na Francosko. Iz teh podjarmljenih dežel so imeli kalifi neizmerne dohodke. Mavri, kakor so jih imenovali na Špankem in ki so se tudi tamkaj naselili, so bili marljiv narod, ki je gojil poljedelstvo, trgovino in umetnost. Krasne stavbe so zidali v tedanjih časih na Špankem. Mesto Kordova je bilo njihovo kulturno središče, središče učnih rokopisov, kakor je n. pr. dandanes Lipsko svetovni književni trg. Arabci so premagali tudi Turke, ki so bivali v Mali Aziji. Turki so sprejeli mohamedansko vero. In kakor so imeli kalifi za svojo telesno stražo kak tuj rod, kakor so imeli pozneje sultani za telesno stražo janičarje in Albance, tako so si tudi v tistih časih sestavili telesno stražo iz Turkov, ker lastnim ljudem niso zaupali. Tako je prišlo, da so dobili Turki, ki so bili le telesna straža kalifov, sčasoma vso oblast v roke. Predavatelj je nato opisoval turške vpade na Balkan in podjarmljenje balkanskih držav. Dostikrat se čuje, Slovenci in Hrvati so barbari narod. Nihče pa se ne spomni, da so ravno Slovenci in Hrvati obranili nemško državo pred turško povodnijo. Stoletja in stoletja so pretakali svojo kri in bili mejnik turškim navalom. No, minilo je. Končno so se tudi osvobodili Srbi pod Črnim Jurijem, Grki in nazadnje Bolgari. Včasih smo sanjali — Rusija, sveta Rusija bo osvobodila vse Slovence, kakor tudi danes še kdo izmed mladih. Rуска politika pa je samo ruska in ničesar več. Ako ima kdo izmed balkanskih narodov bodočnost na Balkanu, jo imajo Bolgari, ki so priden, napredujoč in res vojaški narod. Srbi pa so še pred kratkim pokazali, da samo sanjajo. Prevrat, ki se je izvršil lansko leto na Turškem, je bil pravzaprav uprizorjen s tujim denarjem. Na Turškem vladajo itak samo tuje države z denarjem, s katerim podkupujejo, kjer morejo. Tozadevno najgršo vlogo pa igra brezdvomno Angleška. Toliko hvalisani mladoturki so narejeni s tujim denarjem in bodo sčasoma zgineili. Res je, da je med njimi tudi požrtvovalnih ljudi, a to ne bo preprečilo njihovega padca. Turška ustava, o kateri so mislili, da bo razvozljala homatije, bo svoj čas samo vzrok še večjim sporom v turški državi. Kako je n. pr. mogoče proglasiti turški jezik kot državni, ko je v Evropi v turški državi samo milijon Turkov, a drugih narodnosti pet in pol milijona. Do miru ne bo prišlo nikoli. V Makedoniji in povsod bo cvetelo še nadalje hajduštvo, ki ga na skrivaj še podpirajo tuje države. Pametna rešitev balkanskega vprašanja bi bila, da si Rusija in Avstro-Ogrska sporazumno razdelita Balkan, carigranski bolnik pa se pošlje nazaj v Malo Azijo. Avstro-Ogrska naj bi dobila vse dežele do Soluna. Srbija in Črnagora naj bi bile v avstrijski državi isto, kot stí Bavorska in Virtemberška v nemški državi. Seveda, kdaj se bo to zgodilo, nihče ne ve, niti noben minister in vladar. Povdarjati pa je treba, da je sramota za Evropo, ki vzdržuje žalostne razmere v evropski Turčiji. — Prihodnji terek predava deželni odbornik gosp. profesor J a r c o razvoju gledališča.

lj **Glas iz občinstva.** Pot pod Rožnik, (podaljšana cesta na Rožnik) je pri Kollmannovi vili (prej Čonškov grad) popolnoma izpodkopana od vozov, ki jih rabi g. Kollmann za svojo stavbo, razbita, tako, da je človek pri-

morani iti po cesti okoli Sp. Rožnika če mora v Ljubljano. Prej je bila cesta vedno popolnoma dobra. Nujno pozivljamo pristojno oblast, posebno pa občino Vič za primeren pouk, da je cesta javna, ne pa zasebna last in da nikomur na ljubo ne bodemo davkoplačevalci hodili čez Rožniški gozd v Ljubljano ali v Spodnjo Šiško.

lj **Koncert »Glasbene Matice«.** V nedeljo, dne 6. marca, priredi »Glasbena Matica« v dvorani hotela »Union« svoj prvi letni koncert.

lj **Človeške ribice v zatiških vodah.** Včeraj je neka ženska prinesla iz Zatične na trg človeško ribico, katera je bila ujeta v tamošnjih vodah in sicer že druga. Da bi se nahajale te ribice tudi v zatiških vodah, je bilo dosedaj popolnoma neznano in se je mislilo, da se jih dobi edino v postojnski jami. V zatiških vodah, pravi ženska, da se dobi le ob času, ko naraste vodovje.

lj **Koncert vojaške godbe** bo jutri zvečer v veliki dvorani »Uniona«.

ZMEŠNJAVE NA GRŠKEM.

A t e n e, 23. febr. V dvornih krogih se boje revolucije. Turčija je pripravljena na vsak slučaj in so njene čete popolnoma pripravljene za vojsko. Zbrane so v Makedoniji in Albaniji. V prihodnjih dneh se bo položaj pojasnil in se bo grški kralj bržkone odpovedal prestolu.

A t e n e, 23. febr. Ko se je vrnil Venicelos iz Krete, je priporočil vodstvu vojaške zveze, naj ostro nastopi proti časopisju glavnega mesta. Nato je dobil ravnatelj časniške agenture v Atenah, ki oskrbuje izdajanje vseh grških listov, pismo, v katerem izjavlja vojaška zveza, da je prisiljena ustaviti izdajanje časopisja, ker kljub opominom časniki prinašajo vesti o vojaški ligi in narodni skupščini. Pismo se je sporočilo časopisom, nakar so lastniki posameznih listov poslali protest ministrskemu svetu, da imajo kot grški državljani pravico do svobodnega mnenja ter se ne bodo uklonili nasilju vojaške lige. Vojaška liga je takoj nato sklicala skupaj vojaške čete in sporočila uredništvom, da bo v slučaju odpora zasedla uredništva in tiskarne ter zaprla ravnatelje. Zaradi tega se lastniki ne upajo izdajati listov.

Telefonska in brzovajna poročila.

BOLEZEN DR. LUEGERJEVA.

Dunaj, 23. februarja. Včeraj se je dr. Lueger ob 2. uri popoldne po operaciji prebudil in zašepetal: »Slabo mi je«, nato pa zopet zaspal. Prebudil se je šele ob peti uri, zavžil nekoliko čaja, pokadil cigaro, potem pa zopet zaspal. Noč je imel jako mirno in zjutraj so zdravniki konstatirali, da se celo nekoliko bolje počuti. Bolečin nima ter je dobro pri moči. Ko se je dopoldne prebudil, je jako dobro izgledal, sedel je v postelji in kadil priljubljeno cigaro. Ob deseti uri dopoldne je zopet zaspal ter je ob 2. uri popoldne še vedno spal. Vsi, ki so dr. Luegerja danes zjutraj videli, pravijo, da je bil duševno jako čil in živahen ter da se je zanimal za vse. Opoludne so zdravniki izjavili, da dr. Luegerjevo stanje nikakor ni posebno vznemirljivo, vendar se ne more reči kaj bo prihodnjih 48 ur.

»SLOVANSKA ENOTA«.

Dunaj, 23. februarja. Danes popoldne zboruje posebni odbor, ki ga je izvolila »Slovenska Enota«, da ji izdela nova pravila, ki ji bodo dala trdno podlago in bo tako v bodoče »Slovenska Enota« še trdnjša skupina. Pomnoži se tudi predsedstvo, v katerem so bili doslej poslanci dr. Šusteršič, Udržal in Kramar ter postaneta predsednika tudi dr. Hruban in dr. Ploj.

ITALIJANI IN BIENERTH.

Dunaj, 23. februarja. Ministrski predsednik baron Bienert je sprejel danes zastopstvo kluba italijanskih državnih poslancev ter v eno uro trajajočem pogovoru informiral Italijane o parlamentarnem programu pred in po Veliki noči, izrazil je tudi upanje, da spravi tržaško laško pravno fakulteto pod streho. Italijani so obljubili Bienertu podpirati pod pogojem, da se z ustanovitvijo laške pravne fakultete v Trstu nič več ne odlašajo.

NEMŠKI SVOBODOMISELCI IN BIENERTH.

Dunaj, 23. februarja. Na današnjem zborovanju nemških svobodomiselnih poslancev se bo z ozirom na demisijo dr. Schreinerjevo sklenilo, da imajo nemški svobodomiselni poslanci napram Bienertu proste roke.

SEJA NAČELNIKOV KLUBOV.

Dunaj, 23. februarja. Danes ob peti uri popoldne se vrši seja načelnikov klubov, da določi program parlamentarnega dela pred Veliko nočjo.

Južna železnica.

Dunaj, 23. februarja. Danes so bile na borzi razširjene vesti, da stoji saniranje južne železnice jako ugodno. Zato so se dvignile triodstotne prioritete južne železnice na 277-50.

DAR RUSKEGA CARJA BOLGARIJI.

Sofija, 23. februarja. »Večerna pošta« poroča, da je vzrok potovanja kralja Ferdinanda v Peterburg popolnoma drug, kot se je domnevalo. Car Nikolaj je namreč podaril Bolgariji celo brodogoje, ki obstoji iz treh oklopnih najnovejših vrste štirih ladij za polaganje min vsaka po 400 ton in dveh podmorskih čolnov. V septembru bodo prevzeli brodogoje v svojo oskrb bolgarski častniki in vojaki, ki se bodo izobrazili v Rusiji.

POGREB UMORJENEGA MINISTRKEGA PREDSEDNIKA.

Kairo, 23. februarja. Pogreb umorenega ministrskega predsednika Butrosa se je včeraj vršil. Morilec je anarhist ter je deloval tudi kot časnikar za mladoegipčansko gibanje.

STAVKA CESTNE ŽELEZNICE V FILADELFIJI.

New York, 23. februarja. Organizatorja stavke cestne železnice v Filadelfiji, Clarence Pratt, so aretovali kot povzročitelja nemirov.

RADI STAVKE VOJNO STANJE.

Filadelfija, 23. februarja. Vršili so se zopet krvavi boji med stavkujočimi in policijo. Policija je z bajoneti raztirala 25.000 stavkujočih, ki so se pa pri pošti zopet zbrali in pričeli bombardirati vozove cestne železnice. Policija je najprej oddala 20 slepih strelcev, potem je pa pričela res streljati v množico in mnogo stavkujočih ranila. Proglašeno je vojno stanje.

PROSTOZIDARJI NA DELU.

Rim, 23. februarja. Kardinal Merry de Vaal je opozoril katoliške vladarje in vlade, da prostozidarji postajajo vedno predrznejši in da jako otežkočujejo svetemu očetu izvrševanje njegove cerkvene službe.

K POTOVANJU GRŠKEGA PRESTOLONASLEDNIKA.

Berolin, 23. februarja. Grški prestolonaslednik, ki je potoval na željo svojega očeta iz Frankobroda na Grško, a je dobil v Brindisiju vest od kralja, naj preloži svoje potovanje, se je vrnil v grad Friedrichshof pri Kronbergu v Taunusu, kjer biva sedaj tudi njegova soproga.

BIVŠI SULTAN ABDUL HAMID.

Carigrad, 23. februarja. Spremljevalec iz Soluna došlega princa Abdul Rahima izjavlja, da je zdravstveno stanje bivšega sultana kljub vsemu zanimanju zelo resno. Abdul Hamid je zelo nervozen in ni v zadnjih dneh z nobenim človekom občeval. Kakor zdravniki zatrjujejo, je Abdul Hamid duševno bolan.

SLEPARIJE S SMODNIKOM V SRBIJI.

Belgrad, 23. februarja. Včeraj se je pričela pred belgrajskim vojnim sodiščem razprava proti podpolkovniku dr. Dušanu Stanojeviču, ki je bil ravnatelj tovarne smodnika v Oviličebu, kjer se je svoječasnno dognalo, da je smodniku primešan kravji gnoj ter da je vsled tega neraben. Srbija je imela vsled tega znatno škodo. Svoječasnno je vzbudil ta škandal velikansko razburjenje, posebno, ker se je to dogodilo ob času spora z Avstrijo.

ARETOVANI INŽENIR.

Berolin, 23. februarja. Včeraj zjutraj so vsled posredovanja curiške policije aretovali inženirja Konrada Meinburga, čegar predavanje je bilo napovedano za danes v kmetijski družbi. Meinburg je osumljen, da je izvršil neke sleparije v visokosti 50.000 frankov.

Znanost in umetnost.

* **O nečuvnih krivicah in nasilstvih,** ki se gode dan na dan Slovencem na Koroškem, nam poroča vsaka številka naših listov. Krivice na šolskem polju in v javnem življenju. Ako pojde tako naprej, mora biti v kratkem konec koroških Slovencev; za temi pa je namenjena ista usoda tudi drugim. Toda to ne sme biti! Rešiti, ohraniti se moramo vsi! Pomagati pa si moramo v prvi vrsti sami! Mogoče pa bode to le, ako prav spoznamo svoj nevaren položaj, dobro premotrimo glavna sredstva, s katerimi si zagotovimo svoje življenjske pogoje kot narod in ako nas navdaja dobra volja in trajno navdušenje, da se z vsemi močmi poprimemo dela ter tudi vztrajamo! Vse to nam nudi majhna brošurica: »Slovenskemu narodu! Spoznavaj se sami«, katera se dobiva po 30 vin. iz-

vod v »Katoliški Bukvarni«. Z ozirom na važnost in plemenitost namena ter z ozirom na vestno sestavljeno gradivo (šolstvo, veljava slovenščine v javnem življenju) je potrebno, da se z brošurico do dobra seznanijo vsak Slovenec, predvsem naša mladina vseh slojev, v prvi vrsti akademična. Posebno pa jo priporočamo izobraževalnim društvom in želeji je, da vsakdo od njih razpolaga z mnogimi izvodi, da prodre duh, ki preveva isto, v kar najširše plasti našega naroda! Radi nizke cene je primerno, da se naroči vsaj deset izvodov skupaj.

Izvid g. prof. dr. H. Riedingerja, ravnatelja deželne porodnišnice v

Brnu.
Gosp. J. Serravallo
v Trstu.

Z veseljem Vam poročam, da sem docela zadovoljen z uspehi, ki sem jih dosegel z Vašim Serravallovim china vinom z železom. Odredil sem ga mnogim pacientom zavoda in sem tudi mogel dognati hitro popoljšanje in povečanje moči. Brez dvoma bom Vaš izdelek rabil tudi v praksi.

Brno, 14. oktobra 1895.
Prof. dr. H. Riedinger.

Elektroradlograf **IDEAL**
Hotel „pri Maliču“,
zraven glavne pošte

Sporod od srede 23., do petka 25. februarja 1910.

1. Frankobrod ob Meni (po naravi).
2. Nagajiva sreča. (Komično).
3. Jim Blackwood. (Dogodba pri konjskih dirkah.)
4. Lov na bivolce. (Po naravi.)
5. Nagajivi Dragotin (komično).

(Vsak četrtek in soboto ob 3, 4, 5 in 6 pop. predstave za dijake s programom odobrenim od tozadevnih sl. oblasti.)

TRZNE CENE.
Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 23. februarja.

Pšenica za april 1910	13-93
Pšenica za maj 1910	13-67
Pšenica za okt. 1910	11-45
Rž za april 1910	9-41
Oves za april 1910	7-48
Koruza za maj 1910	6-54

Efektiv: —

Meteorološko poročilo.
Višina n. morjem 306-2 m, sred. zračni tlak 736-0 mm

RED	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
22	9. zveč.	743.6	5.0	sl. jzah.	jasno	
23	7. zjutr.	741.6	1.4	sr. sever	del. jasno	0.0
	2. pop	740.6	7.4	sr. jzah.	sk. obl.	

Srednja včerajšnja temp. 6.6°, norm. 0.5°.

Mlada, izvrstna gostilničarja iščeta dobro idočo
gostilno v najem ali na račun
z dobrim spričevalom kar se tiče gostilniške obrti. Žena je izvrstna kuharica. — Ponudbe pod šifro: „L. M. A.“ poštujo ležeče, Celje. 478 3-1

Vsled opustitve svoje tovarne za kavine primesi na Glincah (15 minut pešpota iz Ljubljane)
oddam v najem obsežne tovarniške prostore
in event. nekaj vodne sile pod zelo ugodnimi pogoji. 476 1 **Ivan Jelačin, Ljubljana.**

Brivskega pomočnika
sprejme takoj RUDOLF ANDERWALD, brivec, Celje. Plača po dogovoru. 467 3-1

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj kosm. zobost. sredstvo
Seydlin
Izdavatelj O. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

HLEV
s pritisklinami se odda v najem na Poljanski cesti 81. Več se izve pri **J. Zakotnik, Dunajska cesta 40.**

475 1-1

†

S tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš preljubljeni oče, brat, oziroma stari oče, gospod

Ivan Kastelic
nadpaznik mestnega učiteljskega zakupa

po dolgi mučni bolezni, previden s sv. zakramenti v 71. letu svoje starosti danes ob 1/2. uro popoldne mirno v Gospodu zaspal.

Zemeljski ostanek predragega bodo prepeljani v četrtek ob 1/3. uri popoldne iz hiše žalosti Karlovska cesta 15 v družinski grob k sv. Križu.

Maša zadušnica se bo brala v petek ob 8. uri v farni cerkvi sv. Jakoba.

Ljubljana, 22. februarja 1910.

Ivana Kastelic roj. Valjavec, soproga. — Fran, Ivan, Ivanka, Peter, otroci. — Ana Kastelic, sestra. — Ana Kastelic roj. Rabitsch, sinaha. — Ivanček, Pauli, Regina, Aleksander-Roman.

479

†

Anton Pavčič, nadučitelj, naznanja v svojem in v imenu svojih otrok, Angele, Božidara in Otona vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je njegova ljubljena soproga, vzorna in skrbna mati in stara mati, gospa

Agnesa Pavčič roj. Kiritz

previdena s sv. zakramenti za umirajoče, vdana v božjo voljo po dolgi mučni bolezni danes ob 5. uri popoldne mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage rajnice bo v sredo popoldan ob 4. uri.

Blago pokojnico se priporoča v blag spomin in molitev.

Kostanjevica, 21. svečana 1910.

Zalujoči ostali.

Gospodarsko društvo
Bermu, pošta Pazin, (Istra),
posreduje brezplačno pri prodaji svojih udov. Cena je nizka. Vino je bele, rudeče in črne boje; kakovost izborna. (2983 1)

POSTELJNO VLAGO
Odstaranitev takoj. Starost in spol se naznani. Pojasnilo zastoji. Zavod „Aesculap“, Regensburg, Bavarsko. 28 30-1

Iz proste roke prodam
ново hišo
s 3 sobami, 2 kuhinjama, kletjo, pralnico in vrtom na dobro zračnem prostoru. Naslov se poizve pri upravi »Slovenca«. 458 6-1

480 1-1

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze sočutja ob prerani smrti globoko spoštovanega in iskreno ljubljenega gospoda župnika

JANEZA DEMŠARJA

se vsem najiskrenejše zahvaljujem. Posebno preč. gospodom sobratom-prijateljem pokojnega, ki so ga prihiteli spremljat k zadnjemu počitku.

Zahvaljujem se slav. občinskemu odboru, drugim korporacijam, društvom in pevcem, ki so skazali poslednjo čast pokojnemu dušnemu pastirju.

Št. Vid pri Vipavi, dne 22. februarja 1910.

Ivan Rihar
kaplan.

JUMBO

dvostranske plošče v primeru 25cm
Cena K 4.—

Najnovejši posnetek SLOVENSkih PESMI

- Jumbo Orkester Ljubljana.**
- 6396 Boznjaki gredo, Koračnica — Iz lastnih moči, Koračnica.
 - 6397 Pesmi s planine, Koračnica — Kastaldo, Koračnica
 - 6398 Pevci narave, Valček, I. del — Pevci narave, Valček, II. del
 - 6399 Gonda, ljuba, mala Gonda iz Ločena žena — Svobodna ljubav iz Ločena žena
 - 6400 Pesem Vilje iz Vesela vdovica — Pesem Jez-deca iz Vesela odovice
- Serijska bučeče glasbe.**
- 6401 Kadeti, Koračnica — Berzaljeri, Koračnica
 - 6402 Janezek s klarinetom, Šotiš — Jezični Peter, Šotiš
 - 6403 Batski Lendler — Bamberška Špelica, Valček
 - 6404 V Planinski kočl, Mazurka — Opoj planin ter planinke, Valček
 - 6405 Golobček se smeje — Zgačkanje, Polka
 - 6406 Solnograški svatbeni ples — Alpinina-Planinski Ples
 - 6407 Solnograški Lendler — Lendler s Kozjega Vrha
 - 6408 Lendler od Spicing-Jezera — Lendler od Karvendla
- Serijska bučeče glasbe.**
- 6409 Potpuri iz Cigan baron, I. del — Potpuri iz Cigan baron II. del
 - 6410 Velikonočno slavje, Mazurka — Domišljavka, Mazurka
 - 6411 Zlato rosi, Valček — Poslednje kaplje, Valček
 - 6412 Dolar-Valček iz Dolarska Princeza — V krožkih plešemo iz Dolarska Princeza
 - 6413 Potpuri iz Pticar, I. del — Potpuri iz Pticar, II. del
 - 6414 Nadvojvoda Albreht, Koračnica — Deveti polk gre
- Lendler za klarinete.**
- 6415 Štajerski Lendler — Kmetki Lendler I. del
 - 6416 Kmetki Lendler II. del — Enkrat gori, enkrat doli

- Duet za poštni rog.**
- 6417 Ptički iz dunajskega lesa — Odmev v Gozdu
- Solo na krilovko.**
- 6418 Pesem iz Dolarska Princeza — Muzika Prohibita
- Zvončkanje z godbo.**
- 6419 Zvonček o snu — Zvoki švarcvaldske ure
- Okarina solo.**
- 6420 Odmev, Mazurka — Slavček
 - 6421 Cvetje v sušcu — Golobčki
- Krilovki z godbo.**
- 6422 V mesečini, dvospev — Kupite Roz, Solo
- Zvižgalec-umetnik z godbo.**
- 6423 Odmev iz gozda, Valček — Rože, Valček
- Kvartet pevcev „Glasbeno društvo Ljubljana.“**
- Bajde, Svetek, Božič, Premk.**
- 6424 Oj dekle kaj si tak žalostno? (Narodna) — Dekle iz Kranjskega (komično narodna)
 - 6425 Moja rožica (A. Nedved) — Pri zibelci (K. Mašek)
 - 6426 Mojdom (E. Vašek) — Pod oknom (J. Fleišman)
 - 6427 Po cell vasi lučke ni (Narodna) — Naš maček (Narodna)
 - 6428 Slanca (M. Bajuk — Ciganska sirota (Narodna)
 - 6429 Kdo bo listje grabu (Narodna) — Kdo dav odšel (Narodna)
 - 6430 Colničku (H. Volarič) — Jadransko morje (Heidrih)
 - 6431 Pogled v nedolžno oko (P. H. Sattner) — Razstanek (Hrabroslav Volarič)
 - 6432 Kako b' Te ljubila (Narodna) — En hribček bom kupil (Narodna)
 - 6433 Slabo sveča je brlela (Hajdrih) — Oj ta soldaški boben (Narodna)
 - 6434 Ko pridemo na sred vasi (Narodna) — Prav lepo mi poje črni kos (Narodna)

Zbor stolne cerkve v Ljubljani

- 6435 Ave Marija (P. Ang. Hribar) — Češčena št Marija! (O. Ang. Hribar)
- 6436 Otroci, veselje! (Fr. Kimovec) — Pod pri nebesom (Gr. Rihar)
- 6437 Velikonočna (Gr. Rihar) — Sveta noč (J. Gruber)
- 6438 O Jezus, ves moj blagor Ti! (P. Hug. Sattner) — Rešnje molimo Telo (Jak. Savinšek)
- 6439 Pritecite, o kristjani (P. H. Sattner) — Marija Kraljica (P. H. Sattner)
- 6440 O Marija vir kreposti (P. Hribar) — Ponižno tukaj poklenimo (B. Pirnat)

Anton Danilo, Ljubljana.

- 6441 Na shodu delavske organizacije — Ilirija oživljena
- 6442 Stinkbombe pred sodnijo I. del — Stinkbombe pred sodnijo II. del
- 6443 Zakaj je bil čevljar Grega deložiran — Baba Speja
- 6444 Ločena žena — Sv. večer pri Korobaču v Kamniku.

Največja zaloga gramofonov in raznih slovenskih plošč

Glavni zastopnik Fr. P. Zajec
optik in urar Ljubljana.

Gramofoni od 25 do 300 K.
Ceniki od gramofonov in plošč na zahtevo brezplačno.

TEHNIČNO PISARNO

IMA

INŽENIR IG. STEMBOV

AVTORIZIRANI STAVBNI INŽENIR

V LJUBLJANI, ŠUBIČEVA UL. 5.

IZVRŠUJE NAČRTE, PREJEMA STAVBNA VODSTVA IN NADZORSTVA TER ODPAJA STROKOVNA MNENJA.

